

Marcin Owsiański
Muzeum Stutthof

Muzeum Stutthof jako miejsce pamięci

„Stutthof – więcej niż Muzeum”

Misją Muzeum Stutthof jest opieka nad spuścizną byłego KL Stutthof, utrwalanie wiedzy o wydarzeniach okresu 1939-1945 na Pomorzu Gdańskim oraz przekazywanie pamięci o ludziach, którzy byli więźniami obozu w Stutthofie.

Muzeum Stutthof w Sztutowie zostało powołane z inicjatywy środowiska byłych więźniów uchwałą Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku 12.03.1962 roku.

Muzeum jest państwową instytucją kultury podległą Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Przez ponad 50 lat istnienia muzeum zwiedziło kilka milionów ludzi z całego świata.

Muzeum Stutthof obejmuje część terenu byłego hitlerowskiego obozu koncentracyjnego o tej samej nazwie. Obecna jego powierzchnia to 20 ha (obóz w końcu 1944 roku obejmował około 120 ha). Na udostępnianej do zwiedzania powierzchni zachowało się kilkanaście budynków i relikwii świadczących o tragicznej przeszłości tego terenu, m.in. kilka drewnianych baraków więźniarskich z lat 1939-1940, były budynek komendantury obozu, krematorium i komora gazowa. Większa część infrastruktury byłego obozu została jednak zniszczona lub rozebrana w kilka lat po zakończeniu wojny, gdy teren nie miał swojego prawnego opiekuna. Nad całością terenu muzeum góruje od 1968 roku monumentalny Pomnik Walki i Męczeństwa projektu Wiktora Tołkina. Artysta ten jest również autorem zrealizowanej koncepcji upamiętnienia całego terenu byłego obozu.

W oryginalnych budynkach poobozowych eksponowane są wystawy stałe i czasowe dokumentujące historię okupacji Pomorza Gdańskiego, dzieje obozu Stutthof oraz los przebywających w nim więźniów. Trasa zwiedzania jest oznaczona kilkudziesięcioma tablicami historycznymi ze zdjęciami archiwalnymi.

Na zwiedzanie terenu muzeum i jego wystaw należy poświęcić około 2 godzin. Wszelką pomoc i informację można uzyskać każdego dnia w Biurze Obsługi Zwiedzających umieszczonym w dawnej wartowni zaraz przy głównym wejściu na teren muzeum. Tam też można nabyć wiele wydawnictw tematycznie związanych z historią Stutthofu.

Do stałej dyspozycji zwiedzających jest również kino prezentujące filmy dokumentalne: przede wszystkim kroniki radziecką i polską z lat 1945-1946.

Muzeum jest jedną z najbardziej znanych placówek muzealnych i naukowych w krajobrazie historycznym Pomorza Gdańskiego. Dzieje się tak z jednej strony poprzez bezpośrednie związki Stutthofu z dziejami eksterminacji pomorskiej tzw. warstwy przywódczej w okresie 1939-1945 (polski kontekst postrzegania), wielonarodową strukturę osadzanych w obozie więźniów pochodzących z ponad 30 państw świata (kontekst międzynarodowy), jak również dogodne położenie miejsca pamięci na terenach często odwiedzanych przez duże grupy turystów z Polski i świata.

Niewielkie, ale dumne ze swojej misji muzeum oraz rzesze rokrocznie je zwiedzających gości dają pewność, że pamięć o tragicznej historii tego miejsca nie zaginie i będzie przekazywana dalej.